

Avalent>Kohtumenetlused>Tsiiviilajad>Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema? Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?

Rootsi

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Tsiviilvaidlusi arutab tavaliselt üldkohus. Kohtuasi tuleb algatada pädevas piirkonnakohtus (*tingsrätt*).

Olemas on kaks erikohut, kes arutavad teatavat liiki tsiviilasju. Nendeks kohtuteks on töökohus (*Arbetsdomstolen*) ja turukohus (*Marknadsdomstolen*).

Samuti on olemas teatavad piirkonnakohtud, kes menetlevad konkreetset liiki kohtuasju. Nende kohtute pädevuse kohta leiate teavet [küsimusele nr 3 antud vastusest](#).

Lisateavet üldkohtute kohta leiate [siit](#) ja erikohtute kohta [siit](#).

Teatavaid tsiviilvaidlusi arutavad organid, mis ei ole tegelikult kohtud. Kiirmenetluse raames lihtsustatud menetlust kasutades võivad täitevasutused nõuda isikult makse tegemist või võtta muid meetmeid. Ametiasutuste otsuseid saab vaidlustada piirkonnakohtus. Üüri- või rendisuhetest tulenevaid teatavat liiki vaidlusi lahendavad üüriküsimuste tribunamid (*hyresnämnder*) või rendiküsimuste tribunamid (*arrendenämnder*).

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Peaaegu kõik tsiviilajad tuleb kõigepealt algatada madalaima astme kohtus, nimelt piirkonnakohtus (*tingsrätt*).

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Üldjuhul tuleb hagiavaldus esitada kohtja alalise elukoha järgsele kohtule. Füüsilist isikut käsitletakse selle koha alalise elanikuna, kus ta on kantud elanikeregistrisse. Rootsi maksuamet (*Skatteverket*) võib anda teavet selle kohta, kus on isik kantud elanikeregistrisse (tel +46 (0)8 5648 5160). Juriidiliste isikute residentsus määratakse tavaliselt kindlaks selle alusel, kus asub nende registrijärgne asukoht.

Kohtuasja võib olla võimalik algatada Rootsi kohtus ka juhul, kui isik ei ela Rootsis. Juhul kui kohtjal puudub Rootsis alaline elukoht, võib kohtuasja algatada tema viibimiskohas või mõnel juhul tema viimases elu- või viibimiskohas. Teatavate tsiviilvaidlustega seoses võib kohtuasja algatada Rootsis ka juhul, kui kohtja elab välisriigis. Kui kohtjal on kinnisvara Rootsis või ta on sõlminud Rootsis lepingulised suhted, on see kohtualluvuse kindlaksmääramisel otsustava tähtsusega.

Piiriüleste asjade korral on oluline meeles pidada, et Rootsi õigusaktide sätteid kohtualluvuse kohta saab kohaldada üksnes juhul, kui asi kuulub Rootsi kohtute pädevusse. Enamikul juhtudel kuulub asi Rootsi kohtute pädevusse siis, kui Rootsi kohtul on pädevus siseriiklike kohtualluvust käsitlevate õigusnormide alusel. Samuti tuleb sellega seoses arvesse võtta mis tahes kohaldatavaid välislepinguid. Rootsi jaoks on neist kõige olulisemad Brüsseli I määrus, Brüsseli konventsioon ja Lugano konventsioon – nende välislepingutega reguleeritakse kohtualluvust sellistes olukordades, kus kohtja on määruse või konventsiooniga hõlmatud riigi resident. Eelkõige juhitakse nendes tähelepanu ka sellele, et ELi liikmesriigi või konventsiooniosalise riigi residentide suhtes ei saa kohaldada neid kohtualluvuse sätteid, mille kohaselt võib võlanõude esitada seal, kus kohtjal on kinnisvara.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kohtja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Rootsis on mitmeid kohtualluvust käsitlevaid reegleid, mille kohaselt võib kohtuasja algatada muus kohtus peale kohtja elukohajärgse kohtu. Mitmes välislepingus, näiteks Brüsseli I määruses ning Brüsseli ja Lugano konventsioonis, on samuti kehtestatud eeskirjad valikulise kohtualluvuse kohta. Valikulist kohtualluvust käsitlevad peamised eeskirjad on Rootsis järgmised.

Kahju kandnud isik võib pöörduda hagiaga selle kohtu poole, kelle tööpiirkond hõlmab kahju tekitamise või tekkimise kohta. Põhimõtteliselt ei kohaldata seda sätet lepingu rikkumise korral. Kuriteost tulenevad kahjunõuded võib esitada kuriteoga seoses algatatud kriminaalaja raames.

Kohtuasja, mis on seotud tarbijaõiguste rikkumisega ja mille puhul nõude summa on väike, võivad tarbijad algatada ettevõtja vastu oma elukohajärgses kohtus.

Lepingulistest suhetest tulenevaid võlanõudeid hõlmavaid kohtuasju saab mõnel juhul algatada lepingu sõlmimise koha järgses kohtus. Teisalt ei sisalda Rootsi õigusaktid sätteid, mille kohaselt saaks pädevuse üle anda sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas hakatakse lepingut täitma.

Äritegevusega seoses tekkinud vaidlust hõlmava kohtuasja võib ettevõtja vastu esitada mõnel juhul ettevõtja tegevuskohajärgsele kohtule.

Lapse hooldusõigust, elukohta ja külastusõigust käsitlevaid kohtuasju arutatakse tavaliselt lapse elukohajärgses kohtus (vt ka vanema hooldusõigust Rootsis käsitlev teabeleht).

Lapsele makstavat elatist käsitlevad hagid esitatakse tavaliselt kohtja elukohajärgsele kohtule, kuid isaduse tuvastamist, abieluvaidlusi ja vanema hooldusõigust (laste hooldusõigust ja laste elukohta) käsitlevaid asju võib arutada ka muus kohtus.

2.2.2.2 Millal peab valida teise kohtu, mitte kohtja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Rootsi õigusaktid sisaldavad mitmeid erandliku kohtualluvuse eeskirju, mille kohaselt tuleb kohtuasi algatada konkreetsetes kohtus. Ka mitmes välislepingus, näiteks Brüsseli I määruses ning Brüsseli ja Lugano konventsioonis, on kehtestatud eeskirjad erandliku kohtualluvuse kohta. Juhul kui nende eeskirjadega reguleeritud kohtuasja algatamiseks pööratakse muu kui erandliku pädevusega kohtu poole, ei ole sellel kohtul lubatud asja arutada.

Erandlikku kohtualluvust käsitlevad peamised eeskirjad on Rootsis järgmised.

Enamiku omandiõigusega seotud vaidluste lahendamiseks tuleb pöörduda vara asukohajärgse kohtu poole.

Teatavaid varaga seotud vaidlusi peab menetlema kinnisvaraasjade spetsialiseerunud kohus (*fastighetsdomstol*) või üüri- või rendiküsimuste tribunal (*hyresnämnd* või *arrendenämnd*). Kohtualluvus määratakse taas kindlaks vara asukoha alusel.

Pärimisõigusega seotud asju peab arutama see kohus, kelle tööpiirkonnas lahkunu elas.

Abieluvaidlusi ja vara jagamist abikaasade vahel käsitlevaid vaidlusi tuleb arutada ühe poole elukohajärgses kohtus.

Kui tegemist on vaidlusega, mida tuleb arutada töökohus (*Arbetsdomstolen*) või turukohus (*Marknadsdomstolen*), ei saa selle asjaga seoses pöörduda kohtja elukohajärgse üldkohtu poole.

Enamiku keskkonnaasjade, mereõiguse asjade ja intellektuaalomandiõiguse asjade jaoks on kehtestatud erieeskirjad, millega antakse nende menetlemise pädevus ainult ühele kohtule.

Svea apellatsioonikohtul (*Svea hovrätt*) on ainupädevus menetleda teatavaid avaldusi, mis käsitlevad välisriigi kohtute tehtud otsuste täitmist.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Pooled võivad sõlmida kokkuleppe, mille kohaselt võib vaidlust lahendada või peab seda tegema teatavas kohtus. Sellist kokkulepet nimetatakse kohtualluvuse kokkuleppeks ja see tuleb sõlmida kirjalikult. Kokkuleppega võidakse ette näha ühe kohtu ainupädevus. Samuti võidakse kokku leppida, et pädev on see kohus, kellel ei oleks pädevust tavapäraste kohtualluvust käsitlevate eeskirjade alusel. Pooled võivad samuti anda pädevuse rohkem kui ühele kohtule.

Põhimõtteliselt peab pooltevahelise kokkuleppega pädevaks kohtuks määratud kohus nõustuma talle esitatud asju menetlema. See ei kehti siiski juhul, kui kokkulepe on vastuolus erandlikku kohtualluvust käsitlevate mis tahes eeskirjadega. Juhul kui üks menetlusosaline väidab, et kohtualluvuse kokkulepe on kehtetu, peab kohus uurima ka seda väidet. Selle tulemusena võidakse jõuda järeldusele, et kohtul pädevus puudub.

Kohus, kellel ei oleks pädevust tavapäraste kohtualluvust käsitlevate eeskirjade alusel, võib siiski olla pädev asja menetlema juhul, kui kostja ei väida, et asja arutab vale kohus (seda nimetatakse vaikivaks kohtualluvuse kokkuleppeks). See ei ole nii aga juhul, kui kohaldatakse erandlikku kohtualluvust käsitlevaid eeskirju. Kohus peab seda küsimust kaaluma omal algatusel. Kohus ei uuri siiski automaatselt küsimust, kas asi on kohtule esitatud vastuolus üldreegli, valikulise kohtualluvuse eeskirjade või kohtualluvuse kokkuleppega. Igasugused väited selle kohta, et kohtul pädevus puudub, tuleb esitada siis, kui pooled väljendavad esmakordselt oma seisukohta kohtuasja raames. Juhul kui kostja ei esita mingeid seisukohti ja kohus peab tegema tagaseljaotsuse, peab kohus siiski kontrollima, kas tal on pädevus.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Olemas on kaks erikohtu, kes arutavad tsiviilvaidlusi. Nendeks kohtuteks on töökohus (*Arbetsdomstolen*) ja turukohus (*Marknadsdomstolen*). Töökohus arutab töövaidlusi, s.t tööandja ja töötaja vaheliste suhetega seotud vaidlusi. Turukohus arutab konkurentsioigusest ja turundustegevust käsitlevatest õigusnormidest tulenevaid vaidlusi.

Teatavat liiki tsiviilasju menetlevad teatavad piirkonnakohtud (*tingsrätter*). Rootsi viie piirkonnakohtu juures tegutsevad ka maa- ja keskkonnakohtud (*mark- och miljödomstolar*). Need kohtud menetlevad keskkonnaseadustiku (*miljöbalken*) kohaseid asju ning sundvõõrandamist ja maa kruntideks jagamist käsitlevaid asju. Mereõiguse asju arutavad seitsme piirkonnakohtu juurde loodud merekohtud (*sjörättsdomstolar*). Intellektuaalomandiõiguse kohaldamisest tulenevate vaidluste, eelkõige patendivaidluste jaoks on kehtestatud erieeskirjad, millega antakse neis asjades ainupädevus Stockholmi piirkonnakohtule (*Stockholms tingsrätt*).

Viimati uuendatud: 12/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.